

УДК 342.7

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-5\(71\)-18](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-5(71)-18)

Ірина ШУПТА

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Полтавський державний аграрний університет, вул. Сковороди, 1/3, Полтава, Україна, 36003
ORCID: 0000-0002-8770-5198

Олександр ДЕМ'ЯНОВ

здобувач вищої освіти третього (науково-освітнього) рівня, ступеня доктор філософії, спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, Полтавський державний аграрний університет, вул. Сковороди, 1/3, Полтава, Україна, 36003
ORCID: 0000-0002-8770-5198

Iryna SHUPTA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Public Management and Administration, Poltava State Agrarian University, 1/3, Skovorody St, Poltava, Ukraine, 36003
ORCID: 0000-0002-8770-5198

Oleksandr DEMIANOV

recipient of higher education of the third (scientific and educational) level, the degree of Doctor of Philosophy, specialty 281 Public management and Administration of Poltava State Agrarian University, 1/3, Skovorody St, Poltava, Ukraine, 36003
ORCID: 0000-0002-8770-5198

ЦИФРОВІ КОМУНІКАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

DIGITAL COMMUNICATIONS IN THE GLOBAL SPACE AND ITS IMPACT ON THE ACTIVITIES OF LOCAL GOVERNMENT BODIES

Дана публікація присвячена такій актуальній на даний час проблемі – ролі та значенню цифрових комунікацій в глобальному просторі, а також тому впливові, що вони виявляють на діяльність органів місцевого самоврядування. Так, авторами тлумачиться насамперед поняття «цифрові комунікації», звертаючись насамперед до Закону України «Про електронні комунікації» знайомлять з такими поняттями, як «електронна комунікаційна мережа», «електронна комунікаційна мережа загального користування», «електронна комунікаційна послуга», «електронна комунікація (телекомунікація, електрозв'язок)». Теорія поколінь дозволила авторам звернути особливу увагу на поняття «цифрова людина» (human digital), для якої цифрові комунікації та технології стали ваговою частиною життєдіяльності. Зокрема з-поміж характерних ознак представників покоління Z є такі: фіджитал-технології, персоналізація, практичність, синдром втраченої вигоди, прихильність до віртуальної економіки, вмотивованість, діяльність за принципом «Зроби сам!»

Це покоління завдяки новітнім технологіям ведуть комунікації в цифровому середовищі на різних рівнях, а саме: міжособистісному, груповому та масовому. Здійснено аналіз процесу створення та функціонування вебресурсів. Було описані відмінності вебресурсів за такими класифікаційними ознаками, як: доступність сервісів, фізичне розміщення та схема надання інформації. З'ясована мета використання хмарних технологій, роль та значення вебдизайну та графічних редакторів, місце та призначення в цифровому середовищі спеціального цифрового етикету, виокремлені базові принципи, насамперед такі, як: демонстрація позитивного ставлення; дотримання принципу субординації; симетрія; дотримання особистих кордонів; зручність та економія ресурсів; пошановування традицій; конвенційність, принцип домовленості; принцип безпеки; змінності, а також принцип «Різний етикет – в різних співтовариствах». Проаналізовано, як здійснюється захист вебресурсів та забезпечується інформаційна безпека, а також яким чином можна використати IT-технології в публічній сфері. Звертають особливу увагу автори також і на розвиткові електронного урядування, що забезпечує створення ефективних, підзвітних, стійких та інклюзивних інституцій на всіх рівнях, що передбачено Цілями сталого розвитку.

***Ключові слова:** вебресурси, вебдизайн, глобальний простір, графічні редактори, електронні комунікації, теорія поколінь, хмарні технології, цифровий етикет, цифрове середовище, цифрові комунікації.*

This publication is devoted to such an urgent problem – the role and importance of digital communications in the global space, as well as the impact they have on the activities of local self-government bodies. Thus, the authors first of all interpret the concept of “digital communications”, referring to the Law of Ukraine “On Electronic Communications”, and familiarize themselves with such concepts as “electronic communication “network”, “public electronic communication network”, “electronic communication service”, “electronic communication (telecommunication, electrical communication)”. The theory of generations allowed the authors to pay special attention to the digital person (human digital), for whom digital communications and technologies have become an important part of daily life. In particular, among the characteristic features of representatives of generation Z: digital technologies, personalization, practicality, the syndrome of lost profit, attachment to the virtual economy, motivation, activities based on the principle of “Do it yourself!” Thanks to the latest technologies, this generation communicates in the digital environment at different levels, namely: interpersonal, group and mass. The analysis of the process of creating and functioning of web resources was carried out. Differences of web resources were described according to such classification features as: availability of services, physical location and scheme of providing information. The purpose of using cloud technologies is clarified, the role and importance of web design and graphic editors, the place and purpose of special digital etiquette in the digital environment, the basic principles are highlighted, primarily such as: demonstration of a positive attitude; compliance with the principle of subordination; symmetry; observance of personal boundaries; convenience and saving resources; respect for traditions; conventionality, principle of agreement; safety principle; variability, as well as the principle “Different etiquette – in different communities.” It was analyzed how web resources are protected and information security is ensured, as well as how IT technologies can be used in the public sphere. The authors also pay special attention to the development of e-governance, which ensures the creation of effective, accountable, sustainable and inclusive institutions at all levels, which is foreseen by the Sustainable Development Goals.

Key words: web resources, web design, global space, graphic editors, electronic communications, generation theory, dark technologies, digital etiquette, digital middle ground, digital communications.

Глобальні зміни, котрі ми спостерігаємо в нашому житті, зумовлені бурхливим розвитком інформаційні технологій. Під дією науково-технічного прогресу зникли певні професії, роботи зі штучним інтелектом почали замінювати людей, а потік інформації збільшується кожного дня, і ми просто не встигаємо за його швидкістю. З метою виживання в цьому швидкоплинному світі необхідно чітко розуміти, як працюють сучасні технології, яким чином нам швидко адаптуватись й як швидко вчитися, і як саме ми зможемо використовувати ці технології в нашому професійному та повсякденному житті. Від уміння правильно створювати та обробляти повідомлення за допомогою інформаційних технологій залежить запорука розвитку в глобальному просторі цифрових комунікацій. Насамперед під час висвітлення цієї проблеми ми хотіли б зосередити власну увагу та увагу читача навколо таких питань, як: розгляд поняття «цифрові комунікації»; як функціонують та створюються вебресурси; з якою метою використовуються хмарні технології, вебдизайн та графічні редактори; чи існує в цифровому середовищі спеціальний цифровий етикет, захист вебресурсів та інформаційна безпека; яким чином можна використати ІТ-технології в сфері публічного управління.

Існують різні підходи щодо визначення електронної комунікації. Насамперед необхідно звернутися до Закону України «Про електронні комунікації», де подано такі поняття, як електронна комунікаційна мережа, електронна комунікаційна мережа загального користування, електронна кому-

нікаційна послуга, електронна комунікація (телекомунікація, електрозв'язок) (рис. 1).

Винахід Інтернету став важливою подією в розвитку комунікації. Саме Інтернет, якщо відійти суто від технічного боку питання, по суті є складним самоорганізуючим комунікативним середовищем, котре часто називають цифровим чи електронним, щоб наголосити на тому, що комунікація реалізується за допомогою цифрових технологій (пристроїв). Комунікації, що здійснюються в цьому середовищі, називаються електронними чи комп'ютерно-опосередкованими.

В умовах експонентного розширення впливу цифровізації оновленого змісту набула чи абиякої популярності добре відома теорія поколінь [5]. Саме ця теорія описала історію Сполучених Штатів Америки, в тому числі й тринадцяти колоній. Цю географічну область і було найдетальніше досліджено, а такі науковці, як В. Штраус і Н.Гоув, окрім цього дослідили також і тренди поколінь в інших країнах та з'ясували подібні цикли в деяких розвинутих країнах [2].

Українські науковці, керуючись цією теорією, виокремлюють такі межі для шести поколінь (з тих, які сьогодні проживають) [1; 2]: покоління переможців або G1 (народилися в 1901–1922); мовчазне покоління (1923–1942); покоління бумерів або бебі-бумерів (1943 – 1963); покоління X (1963–1983); покоління Y (1983–2003); покоління Z (2003–2023).

Стрімкий розвиток технологій призвів до відмінностей в умовах соціалізації різних когорт. Так, соціологи помітили утворення розриву між молодим поколінням так званих «цифрових аборигенів» (*Digital Natives*), які

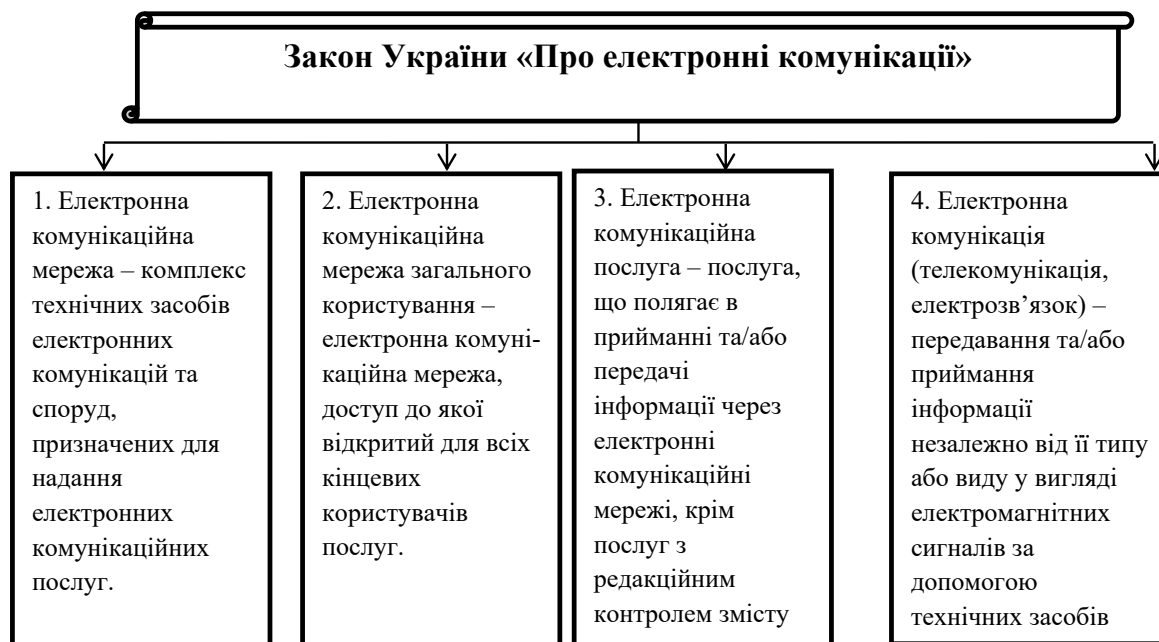

Рис. 1. Тлумачення деяких понять відповідно до Закону України «Про електронні комунікації» [3]

вирости в середовищі цифрових технологій, і старшим поколінням «цифрових іммігрантів» (*Digital Immigrants*), які народилися ще до настання цифрової епохи [8]. Варто нагадати, що саме американський дослідник і педагог Марк Пренскі запропонував розділити користувачів інформаційно-комунікативних технологій на: «digital natives» та «digital immigrants».

Проте з плином часу кордони між двома типами поколінь почали розмиватися, відмінності між «цифровими аборигенами» та «цифровими іммігрантами» втрачали актуальність, навпаки почали розширюватися можливості взаємодії між старшим і молодшим поколінням. При використанні цифрових комунікацій набуває особливого значення «цифрова мудрість» (*digital wisdom*), під якою розуміють набір навичок ефективної діяльності в цифровому середовищі, що дозволяє опанувати великими обсягами інформації, відбирати необхідні та достовірні дані. Об'єктом вивчення стає (поза належністю до різних поколінь) цифрова людина (*human digital*), для якої цифрові комунікації та технології стали частиною життєдіяльності [8]. Серед дослідників, на праці яких покладався М. Пренскі, були американські дослідники Ніл Хау та Вільям Штраус, а також канадський вчений Дон Тепскот, автор терміну «мережеве покоління». Проте багато вчених не підтримало погляди М. Пренскі, зокрема критикували недовірливість доказів його теорії М. Баурлейн,

Г. Смол і Г. Ворган, а також А. Кутруполос. На сьогодні сфера застосування цифрових технологій стрімко зростає: індустрія моди, журналістика, віртуальні ведучі та знаменитості, банки наймають цифрових співробітників. Проте подібний соціологічний підхід в розумінні поколінь викликав критику з боку деяких психологів і фізіологів, які наполягають, на залежності позитивних та негативних ефектів впливу цифрових комунікацій від індивідуальних здібностей та мотивації особистості [8].

Ключовою ідеєю в теорії поколінь є також і визначення цінностей поколінь», притаманних їм як і кожній людині, та формуються у них в дитячому віці приблизно десь до 10-12 років. Цінності кожного покоління формуються під впливом таких параметрів, як виховання, події навкруги, навколишній світ, способи комунікації та відповідними реакціями них представників покоління, тобто «утворюються ціннісні орієнтації особистості, що реалізують поведінку особистості. Сформовані в цих умовах цінності накладають відбиток на людину впродовж всього життя Цінності починають формуватися під впливом місця проживання, виховання в сім'ї, технологій і способів комунікацій. Так, представники покоління Z вже з дитинства засвоюють нові цифрові технології, Інтернет та вміння працювати з різноманітними мультимедійними пристроями, і це є для них природним середовищем життя. Серед характер-

них ознак представників покоління Z, можна назвати такі, як: фіджитал-технології, персоналізація, практичність, синдром втраченої вигоди, прихильність до віртуальної економіки, вмотивованість, діяльність за принципом «Зроби сам!» [1].

Використовуючи характеристику «цифрова», ми фактично говоримо про комунікації, опосередковані конкретними цифровими ресурсами, і, в даному випадку, не можемо вважати це окремим різновидом комунікації, оскільки в її рамках можна реалізувати як усну, так і письмову комунікацію, про що наголошував і М. Маклюєн, коли писав, що: засоби комунікації «зачинають» користувачів в рамках їх користування. Про це також наголошував і Д. Кін: «...медіа – не просто гаджети, вони впливають на своїх користувачів, формуючи й перетворюючи їх повсякденні практики. Вони змінюють як самовідчуття, так і зв'язки з іншими». «Навіть думки, почуття й моральні рішення», – говорить він, – «також опосередковані технічними засобами комунікації [4].

До появи технологій Web 2.0 комунікація в цифровому середовищі носила в основному масовий характер, оскільки виключала можливість співучасті, зворотного зв'язку тощо. Проте новітні технології дозволяють здійснювати всі рівні комунікації в цифровому середовищі: *міжособистісний* (спілкуватися в чаті віч-на-віч), *груповий* (комунікації в групових чатах чи закритих спільнотах в соціальних мережах), *масовий* (блогінг на майданчику на кшталт Instagram). Д. Міллер, англійський антрополог, називає це «масштабованою соціальністю», коли сучасні соціальні медіа (мережі) створюють широкий діапазон від приватних до суспільних мереж і від невеликих до великих груп, замінюють приватне спілкування віч на віч на широке мовлення, котрі знаходилися на різних полюсах. Їх технології дозволяють легко перемикатися від максимальної приватності до максимальної публічності в рамках однієї мережі чи одного різновиду медіа [7].

Ще однією проблемою для обговорення є питання щодо того, як слід досліджувати цифрову комунікацію: лише у віртуальному середовищі, зосереджуючи увагу на відмінностях між онлайн та офлайн-взаємодією, чи як вбудовану в повсякдення, не існуючу в окремому вимірі? Наприклад, Д. Міллер не вважає, що існує межа між офлайн-життям та Інтернетом, проте є безліч різноманітних контекстів як офлайну, так і онлайн [7]. На кожній платформі в онлайн-процесі комунікації мають власну стилістику.

Основна відмінність буде зафіксована в моделі поведінки: в робочому середовищі вона буде однією, а у вільний від роботи час – іншою, і в рамках кожної моделі може існувати нескінченна кількість варіантів. Більшість досліджень, наприклад соціальних медіа (і комунікацій на їх основі), розвивалися в основному саме як дослідження конкретних платформ, таких як Twitter, Instagram. Дійсно, софт, тобто сукупність програм системи обробки інформації і програмних документів, необхідних для експлуатації цих програм визначає характер комунікації. Однак часто характер використання конкретних додатків заходить далі, ніж це задумували творці. Саме тому для розуміння характеру комунікації необхідно зосередитися на контенті, який досить часто переміщається й легко перемикається між абсолютно різними платформами практично незалежно від їх властивостей, а також від того, як люди взаємодіють з одним і тим же колом осіб, використовуючи різні платформи, та яке значення вони надають кожному способу комунікації. Хоча подібних досліджень на сьогодні існує не так і багато. Прикладом є Why We Post – масштабний дослідницький проєкт команди антропологів із Університетського коледжу Лондона (UCL), які вивчали, як представники різних культур і соціальних прошарків суспільства поведуться в соціальних медіа [9–12]. На Україні таких досліджень бракує, тому в цьому вбачаємо гарну перспективу, в тому числі й для вивчення того, як різноманітні соціальні мережі (соціальні медіа) формують нашу комунікацію в рамках, наприклад процесу дистанційного навчання в нинішній ситуації.

Вебсайт – це сукупність файлів, документів, що відображені за допомогою мови програмування таким чином, щоб їх могли побачити користувачі мережі Інтернету. Інакше кажучи, сайти містять будь-яку текстову, графічну, аудіо- чи відео-візуальну інформацію, зібрану на сторінці або декількох сторінках. Щодо унікальності того чи іншого вебсайту, то визначає її як правило, доменне ім'я (його вигадали для, щоб було зручніше знаходити сайти в інтернеті). Вебресурсом є деякий вузол чи точка, що містить спеціальний ідентифікатор та дозволяє за необхідності з легкістю відшукати необхідну сторінку на просторах мережі Інтернету. Частіше за все, один домен відповідає одному вебресурсу, однак іноді буває так, що на одному домені розміщуються декілька вебресурсів, або ж один вебресурс має декілька доменів. Чим більшим є вебсайт, тим більшою є ймовірність того, що він розміщений на декількох доменах. Один

домен, як правило, вміщує в собі декілька вебсайтів, і переважно для безкоштовних вебхостингів.

Існують певні відмінності вебресурсів за такими різновидами (табл. 1).

Щодо хмарних технологій, то на сьогодні вони увійшли в усі сфери життя людини: охорону здоров'я, освіту, працю, повсякденне життя, науку. Головною особливістю хмарних технологій є те, що зумовило їхню популярність в усіх сферах життя, тобто надання великих обсягів обчислювальних ресурсів за короткий проміжок часу. Масштабовані сервіси дають змогу розподіляти відповідний обсяг ресурсів: від сховища до пропускну спроможності. Хмарні технології – це будь-які послуги, доступ до яких можна отримати через Інтернет. На базовому рівні такі обчислення складаються зі зберігання, отримання та обробки даних через мережу. Замість зберігання файлів, служб, програм і баз даних на фізичному обладнанні, хмара дозволяє зберігати їх на віддаленому пристрої. Основною метою є те, щоб перенести вагу опрацювання даних з користувачького девайса на кластер комп'ютерів у кіберпросторі.

Варто зауважити, що цифрові технології та й сам Інтернет буквально стирають кордони між людьми. Робоче спілкування в онлайн-середовищі через месенджери, Zoom, інші сервіси та додатки вже давно стало нормою життя. Під час віддаленої (дистанційної) роботи обмінюватися повідомленнями з колегами, партнерами, замовниками чи керівництвом стало як ніколи легко. Проте в таких комунікаціях складно дотримуватися норм

етики цифрового спілкування. Тим не менше наша цифрова поведінка відіграє велике значення. Те, як ми поведимося у віртуальному просторі, стає частиною нашої ідентичності.

3-поміж принципів цифрового етикету можна виокремити наступні:

1. Демонстрація позитивного ставлення. Цей принцип увійшов до цифрового етикету з повсякденного етикету. Важливо продемонструвати позитивне ставлення до інших людей. Тому важливо поставити лайк знайомій людині, коли її симпатичне фото демонструється в соціальних мережах, схвально відреагувати на пост, який зумовив внутрішній відгук. Це так само логічно, як і зустрівши знайому людину, привітатися з нею на вулиці.

2. Дотримання принципу субординації. Багатьом здається, що в Інтернет-середовищі стираються кордони, і люди іноді дозволяють собі панібратство, що є не припустимим. Цифрове середовище, як і звичайне життя, не дає права порушувати правила субординації.

3. Симетрія. Коли починається спілкування в цифровому просторі, то ми можемо орієнтуватися на те, як це робить наш співрозмовник. Якщо хтось надсилає вам голосове повідомлення, стікери, емодзі, – доцільно вчинити аналогічним способом. Так само із зустрічами в Zoom – як правило, домовлятися про те, вмикати чи не вмикати камеру. Коли в одного із співрозмовників камера не працює, чи йому просто не хочеться демонструвати себе в цей момент, то він повинен попередити решту співрозмовників.

3. Дотримання особистих кордонів. Як і повсякденному етикеті, дотримання особис-

Таблиця 1

Відмінності вебресурсів за різновидами

Класифікаційна ознака	Різновиди
1. За доступністю сервісів	– <i>відкриті</i> – коли кожному без винятку користувачу мережі «Інтернет» доступні всі сервіси; – <i>напіввідкриті</i> – коли необхідно пройти реєстрацію, як правило, безкоштовно; – <i>закриті</i> – приватні чи особисті сайти, створені для організацій і компаній, куди потрапити можна лише володіючи спеціальним запрошенням.
2. За фізичним розміщенням	– <i>загальнодоступні</i> – відкриті для всіх користувачів; – <i>локальні</i> – відкриті лише в зоні доступу локальної мережі (спеціальній комп'ютерній мережі на достатньо невеликій території)
3. За схемою надання інформації	– <i>інформаційні ресурси</i> – містять тематичні сайти (з вузько спрямованою тематикою) і тематичні портали (зазвичай достатньо великі вебресурси з вичерпною інформацією, а також можливістю користувачам спілкуватися в рамках ресурсу); – <i>Інтернет-представництва</i> – як правило, сайти тих, хто володіє бізнесом. Існують різні підвиди таких сайтів, наприклад, сайт-візитівка, промо-сайт, інтернет-магазин тощо; – <i>Вебсервіси</i> – також вміщують різні підвиди (блоговий, відеохостинг, пошукові сервіси т. ін.), створені для виконання низки задач в мережі «Інтернет».

тих кордонів відіграє чималу роль. Наприклад, не прийнято підходити до людини надто близько, хапати її за рукав. Етикет повинен гарантувати безпеку кордонів. Такі самі кордони є й в Інтернет-середовищі. Це теж є приватним простором, де потрібно виказувати повагу. Не потрібно, наприклад, писати людям вночі, не варто заходити на сторінки в соціальних мережах та афішувати ту інформацію, котру не слід.

4. Зручність та економія ресурсів. Коли ми починаємо с кимось спілкуватися, то повинні подумати, як це краще зробити, щоб зекономити і власний час, і час співрозмовника: зателефонувати, чи написати в месенджер, записати голосове повідомлення, або ж надіслати листа поштою. Скажімо, якщо це стосується детальної інструкції, що містить безліч файлів, посилань чи інших вкладок, то краще буде скористатися електронною поштою. Якщо ж людина прагне пояснити проблему, наприклад, пов'язану із автівкою, то краще це зробити за допомогою голосового повідомлення.

5. Дотримання традицій. Етикет формувався впродовж останніх віків. Це сьогодні ми не замислюємося, чому потрібно тримати виделку лівою рукою, а ніж – правою. Цифровий етикет, що формується впродовж останніх років, проте, на щастя, і в ньому нема такого, що неможна пояснити за допомогою здорового глузду. Наприклад, в соціальних мережах не прийнято ставити лайки під власними постами.

6. Конвенційність. Принцип домовленості. Необхідно завжди запитати про зручність, наприклад: «Вам краще написати чи зателефонувати?», «Як краще надсилати файли?», «Чи можна зателефонувати після 23:00?». Особливо це проявилось під час пандемії.

7. Принцип безпеки. Мова йде не лише про надійність паролів, про захист персональних даних, інформації, якою ми ділимося з іншими людьми.

8. Змінність. Цифровий етикет, який налічує не так багато років, проте змінюється на очах. Якщо раніше ми повідомляли про відправлення електронного листа, таким чином турбуючись про іншу людину, то тепер цього робити не потрібно – повідомлення про новий лист приходить всім на смартфон. Вітатися та прощатися при кожному контакті в чатах уже не потрібно. Ми постійно онлайн, тому наше спілкування спростилося. Зараз не обов'язково вітати всіх знайомих, прізвища яких внесли до телефонної книги, бо ми просто потонемо в цьому цифровому потоці. Це стосується й того, що не варто «флудити»

в робочих чатах, не надсилати відео, меми та стікери. Хоча, наприклад під час пандемії на самоізоляції, цей принцип перестав працювати: навпаки психологи рекомендували надсилати жарти та емодзі прямо в чат, адже позитив при нестачі спілкування конче потрібен для відновлення психологічного здоров'я. Та ж сама ситуація з платформою Zoom. Під час конференції в Zoom люди відчують колосальний стрес. По-перше, вони переймаються через те, що побачать себе на екрані. По-друге, під час спілкування з іншими людьми за допомогою відеозв'язку люди турбуються про власний зовнішній вигляд. По-третє, під час відео дзвінків трапляються затримки, тому іноді здається, що люди не слухають, якщо реакція від них не з'являється миттєво. Тому психологи почали говорити про те, що не обов'язково кожену нараду проводити з використанням відео.

9. Принцип «Різний етикет – в різних співтовариствах». Спілкуючись зі студентами, викладачі можуть посилати аудіо-повідомлення, стікери, а от наприклад в діловому середовищі в Японії надсилають величезні листи за допомогою електронної пошти, тому в першій половині листа вибачаються за незручності і просять приділити необхідний час. В Україні – навпаки чи лаконічнішим буде лист, тим більше поваги ми проявляємо до свого співрозмовника: коротко, по суті справи. Варто враховувати і такі відмінності.

Можна констатувати, що нині Інтернет є єдиним медіа, де зростає популярність серед населення на відміну від традиційних засобів масової інформації (телебачення, радіо, преса). Так, наприклад, у 2018 р. його охоплення зросло до 73% або 23 млн користувачів в місяць. Приблизно дев'ятеро з десяти українців віком від 12 до 35 років користуються Інтернетом Найбільший приріст показує аудиторія 45+ (виросла на 80% за останні шість років) [5].

Зауважимо, що цифрові технології відіграли незамінну роль у згуртуванні громадянського суспільства в період виникнення пандемії COVID-19, підтримуючи надання основних державних і фундаментальних послуг у секторах охорони здоров'я, освіти, охорони та безпеки, оскільки особистий доступ до таких послуг ставав дедалі обмеженішим. Саме пандемія посилила значення електронного уряду та цифрових технологій як основних інструментів комунікації та співпраці між політиками, приватним сектором і суспільствами по всьому світу. Завдяки цифровим технологіям досягається національний і місцевий розвиток, полегшується

обмін знаннями та рекомендаціями, надаються онлайн-послуги та приймаються рішення як у звичайних, так і в надзвичайних обставинах. Це в свою чергу робить перехід до цифрової трансформації неминучим процесом. Саме електронний уряд став наріжним каменем для створення ефективних, підзвітних, стійких та інклюзивних інституцій на всіх рівнях, як це передбачено в Цілях сталого розвитку (ЦСР) 16, а також для посилення реалізації Цілі 17. Щодо призначення цифрових технологій у публічному управлінні, то воно полягає в підвищенні його ефективності за всіма основними показниками, а саме: зростання рівня довіри громадян до органів публічної влади; рівня відкритості та прозорості їхньої діяльності; ступеня залучення громадськості до прийняття публічно-владних рішень; зменшення рівня корумпованості органів публічної влади.

Цифрові технології в публічному управлінні відіграють велике значення, зокрема забезпечують демократизацію сфери публічного управління; надають більшої відкритості та прозорості діяльності суб'єктів публічного управління і, як наслідок, підвищують рівень довіри громадян та суспільства до органів та інститутів публічного управління; зменшують рівень корумпованості серед службовців та посадових осіб органів публічного управління, а також кількості помилок, що можуть допускатися службовцями у процесі їхньої діяльності, через автоматизацію деяких управлінських процесів; забезпечують економію ресурсів (часу, коштів, кадрів тощо) [14]. Діджиталізація публічного управління є ключовою частиною адаптації до Промисловості 4.0. Безумовно, що певна заангажованість та упереджене ставлення до процесів цифровізації може позначитися зокрема на неефективності функціонування системи державного управління, що в свою чергу призведе до дискредитації України на міжнародній арені.

Аналіз основних тенденцій розвитку електронного уряду в 2022 р. можна зробити на основі оцінювання Індексу розвитку електронного уряду (EGDI). BEGDI – це складовий контрольний показник розвитку електронного уряду, що складається із середньозваже-

ного значення трьох незалежних компонентних індексів: індексу онлайн-послуг (OSI), індексу телекомунікаційної інфраструктури (ТИ) та індексу людського капіталу (НСІ).

Перше дослідження електронного уряду Організації Об'єднаних Націй було опубліковано ще в 2001 р., а в 2022 р. вперше компонент Індексу онлайн-послуг EGDI було розбито на п'ять підкатегорій. Така додаткова конкретизація дала змогу більш детально й тонко оцінити надання онлайн-послуг, дала можливість державам-членам краще спрямувати свої зусилля на вдосконалення загального розвитку електронного уряду.

Кількість держав-членів у групі з дуже високим EGDI (зі значеннями від 0,75 до 1,00) збільшилася з 57 до 60, що являє собою 5-відсоткове зростання в період між 2020 і 2022 роками [13-15]. Ці шістдесят країн рівномірно розподілені між рейтинговими класами V1, V2, V3, V4 та V5. У період з 2020 по 2022 рік загальна кількість країн у групі з високим EGDI збільшилася з 69 до 73.

Так, вісім країн уперше увійшли до групи з високим EGDI. Зокрема, три з них розташовані в Африці (Кот-д'Івуар, Руанда і Замбія), а дві – у Північній і Південній Америці (Беліз і Гайана), а три – в Азії (Ліван, Непал і Таджикистан).

Зауважимо, що в 2020 р. Україна піднялася на 29 позицій у рейтингу індексу електронної участі ООН і посіла 46 місце. У 2022 році відбулося чергове підвищення рейтингу. Дані табл. 2. демонструють коливання індексу розвитку електронного уряду України у період з 2008 р. по 2022 р. [13-15].

При переміщенні країн між групами EGDI в бік підвищення, за звичай відбувається перехід від вищого рейтингового класу однієї групи EGDI до нижчого рейтингового класу наступної вищої групи. Щодо переміщення в бік зниження, країни, як правило, переходять від нижчого рейтингового класу однієї групи EGDI до вищого рейтингового класу наступної більш низької групи.

Дані рис. 2 показують переміщення між групами EGDI з 2020 року по 2022 рік.

Такий переніс на один інтервал характерним є для 15 із 17 країн, які перейшли в другу

Таблиця 2

Індекс розвитку електронного уряду (EGDI) у період із 2008 р. до 2022 р.

EGDI	РОКИ										
	2022	2020	2018	2016	2014	2012	2010	2008	2005	2004	2003
Україна (ранг)	46	69	82	62	87	68	54	41	48	45	54
Україна (вартість)	0,80290	0,71190	0,61650	0,60756	0,50316	0,56530	0,51808	0,57280	0,54561	0,53255	0,46167

Рух донизу між групами EGDI, 2022 р.				Рух догори між групами EGDI, 2022 р.													
Країна	Регіон	Рейтинговий клас	Рейтинговий клас	Високій EGDI	VN	Країна	Регіон	Рейтинговий клас	Рейтинговий клас								
		2020 р.	2022 р.					2020 р.	2022 р.								
Кувейт	Азія	V1	HV	Дуже високий EGDI	V3	Україна	Європа	HV	V1								
										V2	V1	Сербія	Європа	HV	V2		
												Перу	Америка	HV	V1		
												Грузія	Азія	HV	V1		
Зімбabwe	Африка	H1	MH	Високій EGDI	H3	Руанда	Африка	MH	H1								
										H2	H1	Кот-д'Івуар	Африка	MH	H1		
												H1	H1	Ліван	Азія	MH	H1
										Гайана	Америка			MH	H1		
										Непал	Азія			MH	H1		
										Таджикистан	Азія			MH	H1		
										Беліз	Америка			MH	H1		
Гвінея-Бісау	Африка	LM	LM	Низький EGDI	M1	Замбія	Африка	M3	H1								
										M3	M1	КНДР	Азія	LM	M1		
												M2	M1	Гвінея-Бісау	Африка	LM	M1
Гаїті	Америка	M1	LM	Низький EGDI	L3	Гвінея-Бісау	Африка	LM	M1								
										L2	L1	L1	L1				
														L2	L1	L1	L1

Рис. 2. Переміщення між групами EGDI з 2020 до 2022 рр. [13–15]

групу EGDI в 2022 році, проте Сербія та Замбія змогли піднятися на два рейтингових класи при переході на більш високий рівень EGDI.

Україна, як і решта країн, вимушена долати безліч проблем в умовах невизначеності. Ті набори індустріально-промислових політик, котрими користувалися у світі раніше, у певний час слугували й допомагали підніматися з бідності й розвивати технології. Проте з появою пандемії COVID-19, світ зрозумів всю крихкість міжнародної системи. Необхідно було небагато часу, щоб зрозуміти це. Ситуація на сьогодні в Україні сфокусована навколо майбутнього, де слід продумати майбутню архітектуру світу, де трансформації відбуваються транскордонно, про що би не йшлося – чи то про економіку, суспільство, геополітику чи демографію.

Висновки. Таким чином, на даний час із кожним роком дедалі зростає значенню цифрових комунікацій в глобальному просторі. На сьогодні такі поняття, як «вебресурси», «вебдизайн», «глобальний простір», «графічні редактори», «електронні комунікації», «хмарні технології», «цифрове середовище», «цифрові комунікації» набувають дедалі більшого вжитку. Авторами проаналізо-

вано процесу створення та функціонування вебресурсів, мета використання хмарних технологій, роль та значення вебдизайну та графічних редакторів. Керуючись ключовими положеннями та сучасними дослідженнями щодо теорії поколінь, автори звертають увагу на те, що покоління Z (приблизні роки народження з 2003 р. і по теперішній час), які впевнено почувають себе в інформаційному потоці й вміють використовувати знання, буквально з ранніх років засвоюють нові цифрові технології, Інтернет та вміють працювати з різноманітними мультимедійними пристроями, і це є для них природним середовищем життя. Безумовно, що цифрове середовище потребує дотримання спеціальних правил поведінки, що зумовило появу спеціального цифрового етикету. Цифрове середовище напрацювало способи захисту вебресурсів та механізми інформаційної безпеки. Не оминули увагою автори також і питання значення цифрових технологій в публічному управлінні, що набуває особливого значення в сучасних умовах. Помітними є коливання індексу розвитку електронного уряду України у період з 2008 р. по 2022 р., проте переломним у позитивному значенні став 2020, де відбувся рух догори.

Література:

1. Бурачек І. В., Ярмолюк Д.І., Верстова В. Я. Покоління Z на вітчизняному ринку праці: *Економіка та суспільство*. Менеджмент. Випуск №6, 2021. URL: <http://surl.li/njhkp>.
2. Денисенко М. П., Давиденко Н.В. Теорія поколінь та який її вплив на сучасний бізнес: *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 46–49. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4485&i=7>.
3. Закон України «Про електронні комунікації» (Із змінами, внесеними згідно із Законами): Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://surl.li/psbce>.
4. Кін Дж. Громадянське суспільство. Старі образи, нове. [пер. з англ., ред. О. Грищенко]. К.: «К.І.С.»; «АНОД», 2000. 192 с.
5. «ТИЖДЕНЬ» – інтерактивна навчальна програма з Історії України. URL: <http://week.dp.gov.ua/>.
6. Howe Neі, Strauss William. *Generations: The History of America’s Future, 1584 to 2069*. New York: William Morrow & Company. 1991. URL: <http://surl.li/psazf>.
7. Miller D. *Social Media in an English Village Or how to keep people at just the right distance*. London: UCL Press, 2016. URL: <http://surl.li/ngpix>.
8. Prensky M. *Digital Immigrants, Digital Natives, On the Horizon*, Vol. 9 № о. 5. October 2001. MCB University Press, pages 1–6. URL: <http://surl.li/lvfzo>.
9. The Generations Manifesto: *Harvard Business Reviw*. URL: <https://hbr.org/2009/07/today-in-capitalism-20-1>.
10. UCL Anthropology: *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/whywepost>.
11. Why We Post: UCLPRESS. URL: <https://www.uclpress.co.uk/collections/series-why-we-post>.
12. Why we post: The anthropology of Social Medi: *UNICEF*. URL : <https://agora.unicef.org/course/info.php?id=3915>.
13. Government Survey 2020 Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development With addendum on COVID-19 Response. URL : <http://surl.li/psati>.
14. Detailed infographics. URL: <http://surl.li/psaps>.
15. Danyliuk M, Dmytryshyn M., Tetyana Goran T. Digitisation of Ukraine in Terms of Public Electronic Services’ Distribution. *Scientific Horizons*, 2021, Vol. 24, № 7. URL: <http://surl.li/psbtv>.

References:

1. Burachek, I. V., Yarmoliuk, D.I., Verstova, V. Y. (2021). Pokolinnya Z na vitchiznyanomu rinku praci. [Generation Z in the domestic labor market]: *Ekonomika ta suspilstvo. Menedzhment. Vipusk № 6*. Retrieved from <http://surl.li/njhkp> [in Ukrainian].
2. Denysenko, M. P., Davydenko, N.V. (2020). Teoriya pokolin ta yakij yiyi vpliv na suchasnij biznes [The theory of generations and its impact on modern business]: *Ekonomika ta derzhava*. № 1. S. 46–49. № 1. Retrieved from <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4485&i=7> [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrayini “Pro elektronni komunikaciyi” (Iz zminami, vnesenimi zgidno iz Zakonami) [The Law of Ukraine “On Electronic Communications” (Amended in accordance with the Laws)]: Verhovna Rada Ukrayini. Zakonodavstvo Ukrayini. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text> [in Ukrainian].
4. Kin, Dzh (2000). Gromadyanske suspilstvo. Stari obrazi, nove. [Civil society. Old images, new]. [per. z angl., red. O. Grishenko]. K.: “K.I.S.”; “ANOD” 192 s. [in Ukrainian].
5. “TIZhDEN” – interaktivna navchalna programa z Istoriyi Ukrayini. [“TIZhDEN” – is an interactive educational program on the History of Ukraine]. Retrieved from <http://week.dp.gov.ua/> [in Ukrainian].
6. Howe, N., Strauss, W. (1991). *Generations: The History of America’s Future, 1584 to 2069*. New York: William Morrow & Company. Retrieved from <http://surl.li/psazf>
7. Miller, D. (2016). *Social Media in an English Village (Or how to keep people at just the right distance)*. London: UCL Press. Retrieved from <http://surl.li/ngpix>.
8. Prensky, M. (2001). *Digital Immigrants, Digital Natives, On the Horizon*, Vol. 9 No. 5. October. MCB University Press, pages 1–6. [USA].
9. The Generations Manifesto: *Harvard Business Reviw*. Retrieved from <https://hbr.org/2009/07/today-in-capitalism-20-1>.
10. UCL Anthropology: *Facebook*. Retrieved from <https://www.facebook.com/whywepost>.
11. Why We Post: UCLPRESS. Retrieved from <https://www.uclpress.co.uk/collections/series-why-we-post>.
12. Why we post: The anthropology of Social Medi: *UNICEF*. Retrieved from <https://agora.unicef.org/course/info.php?id=3915>.
13. Government Survey 2020 Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development With addendum on COVID-19 Response. Retrieved from <http://surl.li/psati>.
14. Detailed infographics. Retrieved from <http://surl.li/psaps>.
15. Danyliuk M, Dmytryshyn M., Tetyana Goran T. Digitisation of Ukraine in Terms of Public Electronic Services’ Distribution. *Scientific Horizons*, 2021, Vol. 24, №. 7. Retrieved from <http://surl.li/psbtv>. [in Ukrainian].